

Historien bevart på film

Et studieopplegg for 4.-7.klasse

DETTE SÅ DU PÅ DENNE STASJONEN I FILMMUSEET:
FILMOPPTAK FRA NORSK FILMHISTORIE

Stilleben fra privat filmsamling, som ble deponert i filmarkivet etter nitratbrannen i 1980.

Å ta vare på film

Da filmen kom i 1896, fikk mennesket virkelig gjort en gammel drøm. Man kunne avfotografere livet slik det utfoldet seg foran øynene våre. De aller første filmene handlet bare om dette. Kamera ble satt opp på stativ, så sveivet man i gang og fanget inn det som beveget på seg. Nettopp bevegelse ble svært viktig. Det var jo de bevegelige bildene som skilte filmen fra fotografiet.

Ganske raskt etter at filmen hadde blitt oppfunnet, var det noen som mente at det også var viktig å ta vare på filmene – for ettertiden.

- *Hvorfor er det viktig å bevare ting og bilder fra tidligere tider?*
- *Hva kan film fortelle oss om vår historie?*

Hva er film?

Film er et elastisk bånd med et belegg i to eller flere lag. Dette belegget reagerer når lys blir sluppet inn på filmstripen. Fram til 1952 var film laget av et veldig brannfarlig materiale. Dette ble kalt nitratfilm. Hvis nitratfilm begynte å brenne, var det som å ha en bombe mellom hendene. Eksplosjoner forekom stadig, og flere mennesker ble skadet og drept.

Fra 1952 har film blitt laget av andre stoffer som ikke er så farlige. Dette ble kalt safety – eller sikkerhetsfilm. I dag er film laget av polyester. Dette gjør filmen smidig og elastisk. Problemet med nitratfilm var blant annet at den gikk sakte i oppløsning. Derfor er det så viktig å ta vare på de aller eldste filmene og spille dem over til et materiale som ikke ødelegges. Noe spilles over på sikkerhetsfilm og noe spilles over på video. Dette er en av Norsk filminstituttets viktigste og vanskeligste oppgaver.

- *Hvorfor er det viktig at filmen skal være smidig og elastisk?*

Formater

En sier at filmen finnes i forskjellige formater, noe som betyr at den kan ha ulik bredde. Vanlig kinofilm måler 35mm. Den såkalte smalfilmen måler 16mm. Før hjemmevideokameraet kom, var det mange som filmet med 8mm film. I dag brukes 35mm film og 16mm film til kinovisninger. Den smaleste filmen, 8 mm, kalles amatørformat.

Restaurering

Å restaurere betyr å bevare eller reparere. Mange gamle filmer må repareres. Vi ler ofte av de gamle stumfilmene fordi menneskene beveger seg så fort og rart. Av og til skjer noen rare hopp også, som gjør det ekstra komisk. Da har filmen mistet enkelte bilderuter. En som restaurerer film, en filmarkivar, kan for eksempel lage nye filmruter og sette inn der de gamle manglet.

Arbeidsverktøyet til filmarkivaren

En filmarkivars arbeidsverktøy kan være klippebord, skjøteapparat, saks, datautstyr, et brannsikkert skap og notatblokk med penn. Når en film skal restaureres, vurde-

rer arkivaren alltid hvor skadet filmen er. Hvis den kan sees, tres filmen i klippebordet. Arkivaren noterer hvilke skader filmen har og hva som bør gjøres. Arkivaren noterer også hva filmen handler om, og hvor den kommer fra. Ved å undersøke små tegn på filmstripen, kan arkivaren finne ut hvor gammel filmen er.

- *Hvorfor er dette forarbeidet viktig?*
- *Hvilke skader kan gamle filmer få, både fargefilmer og lydfilmer?*

Hvorfor er det viktig å bevare film?

Å restaurere film er en langsom og kostbar jobb. Den norske staten gir penger til slikt arbeid, fordi dette er med på å bevare vår historie. De siste 100 årene av vårt årtusen har vi klart å dokumentere med levende bilder. Det gir et helt annet inntrykk av historien. En viktig oppgave for Norsk filminstitutt er å ta vare på de gamle filmene, slik at vi kan se disse filmene i dag også. I butikken i Filmens Hus kan vi nå for eksempel kjøpe videokassetter med kopier av gamle filmer som Norsk filminstitutt har restaurert.

Liv Ullmann i *An-Magritt*, regi: Arne Skouen, 1969. Filmen ble restaurert i 1998.